

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

16. juni 2015 • J.nr.: NMK-512-00097 • Ref.: LTP

AFGØRELSE **i sag om en markvej i Sorø Kommune**

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 26 a.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Sorø Kommunes tilladelse af 15. april 2014 til at nedlægge markvejen over ejendommen matr.nr. 24a Alsted By, Alsted, der forbinder Hejreskovvej og Alstedvej.

Nævnt bemærker, at det er muligt for ejeren at søge kommunen om etablering af en alternativ adgangsmulighed som grundlag for en ny ansøgning om at nedlægge markvejen.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet¹. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Sorø Kommunens afgørelse er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening, Sorø Afdeling. Foreningen har i klagen bl.a. anført, at kommunen har forholdt sig passivt til ejerens ulovlige handlinger og tidligere kunne have grebet ind over den ulovlige opløjning af markvejen.

Foreningen finder endvidere, at Naturstyrelsen og kommunen i den trufne afgørelse har set helt bort fra Naturklagenævnets tidligere afgørelse og byrettens dom og alene vægtet Naturstyrelsens relation til ejendommens ejer. Kommunen har dermed gjort sig skyldig i magtfordrejning, idet den har ladet sig motivere af usaglige hensyn eller har forfulgt usaglige mål.

Foreningen har også anført, at kommunen i afgørelsen kunne have stillet vilkår om etablering af en alternativ adgangsvej uden for det tinglyste deklaraionsområde, hvilket man fravalgte.

Efter foreningens opfattelse er sagen så principiel, at den vil kunne skabe en uheldig præcedens for, at usaglige hensyn vil påvirke forvaltningen af naturbeskyttelsesloven. Tilladelsen bør derfor ændres til et afslag.

Sagens oplysninger

Sorø Kommune meddelte den 11. september 2007 efter naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3, afslag på at nedlægge en markvej på den ovennævnte ejendom. Vejen forbinder Hejreskovvej og Alstedvej. Kommunen påbød samtidig ejeren at fjerne to skilte i hver ende af markvejen. Skiltene forbød offentligheden at færdes på markvejen.

Afgørelsen blev af ejeren påklaget til Naturklagenævnet, der den 23. april 2008 stadfæstede kommunens afgørelse. Nævnet fandt, at der var tale om en vej/sti i naturbeskyttelseslovens § 26's forstand, og at den havde væsentlig rekreativ betydning, idet den giver offentligheden mulighed for at opleve Susådalen på relativt tæt hold og muliggør en rundtur ad Hejreskovvej og ind ad markvejen tilbage til Alsted. Nævnet stadfæstede derfor kommunens afgørelse.

Ejeren indbragte sagen for domstolene. Retten i Næstved afsagde dom i sagen den 4. januar 2010 og frifandt Naturklagenævnet. Retten fandt, at det omhandlede hjulspor, som anført i Naturklagenævnets afgørelse, måtte betragtes som en permanent vej eller sti omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 og 26 a. Retten fandt heller ikke grundlag for at tilsidesætte Naturklagenævnets skøn, hvorefter hjulsporet har væsentlig rekreativ betydning som vej eller sti. Ejeren ankede byrettens dom til landsretten men ophævede i oktober 2010 ankesagen, hvilket betyder, at Naturklagenævnets afgørelse af 23. april 2008 står ved magt.

Den foreliggende sag

Kommunen har genoptaget sagen og har meddelt tilladelse til, at markvejen kan nedlægges.

Det fremgår af sagens akter, at kommunen ventede med at igangsætte lovliggørelsessagen, indtil retssagerne var afsluttet. Ved en besigtigelse den 10. juni 2011 konstaterede kommunen, at markvejen var fjernet. Der var endvidere opsat et hegn ved overkørslen fra Hejreskovvej til den tidligere markvej.

Den 23. juni 2011 foretog kommunen partshøring og forhåndsvarsling af lovliggørelsespåbud og udstedte den 10. august 2011 et lovliggørelsespåbud.

Da påbuddet ikke blev efterkommet indgav kommunen den 18. oktober 2011 politianmeldelse.

Politiet oplyste efterfølgende overfor kommunen, at der efter naturbeskyttelseslovens § 55, stk. 3, var blevet tinglyst en deklaration på en del af ejendommen med en bestemmelse om, at der ikke er offentlig adgang til det projektområde på ca. 8,7 ha, som den ovennævnte markvej krydser igennem. Bestemmelsen er en del af en tinglyst aftale af 20. oktober 2010, som ejeren har indgået med Naturstyrelsen om deltagelse i ådalsprojektet Mellemste Suså. Projektet er nærmere beskrevet i forundersøgelse og detailprojekt udearbejdet af NIRAS.

Det fremgår bl.a. af denne aftale, at arealet skal henligge som et permanent græsareal minimum til den 1. september 2030. Arealet må ikke dyrkes, tilsås eller tilplantes og må kun anvendes til græsning eller slæt. Det må ikke omlægges og ikke tilføres gødning, kalk eller andre hjælpemidler. På arealet må der ikke fodres med tilskudsfoder, der må ikke bruges pesticider. Der må ikke udsættes fugle, fisk eller krebs i vådområdet. Der må ikke ske fodring af vand- og andefugle eller andet vildt.

På grund af det samlede projektområdes særlige karakter, herunder fauna og dyreliv (området er fourageringssted for fiske- og havørne samt rød glente og redesteder for musvåger) er der ikke adgang for offentligheden til projektområdet uden forudgående aftale med ejer.

Kommunen rettede herefter henvendelse til Naturstyrelsen og anførte bl.a., at deklarationens begrænsning af offentlighedens adgang er uheldig i forhold til kommunens lovliggørelsessag. Kommunen anmodede samtidig styrelsen om at redegøre nærmere for, hvorfor der er behov for at begrænse offentlighedens adgang til projektområdet.

Naturstyrelsen anførte hertil, at styrelsen har arbejdet med realisering af projektet fra 2007 indtil ministerindvielsen i maj 2012. Der har været et langt og kompliceret forhandlingsforløb med de berørte lodsejere, bl.a. ejeren af den i sagen omhandlede ejendom, og projektet var flere gange ved at falde på gulvet. For projektet var det helt afgørende, at det omhandlede centrale ådalslandskab, som udgøres af Brandsager, Alstedgård, og Stenholmsgård, blev omfattet af aftalen, ikke mindst på grund af naturindholdet. I NIRAS's teknisk/biologisk forundersøgelse er dette område fremhævet som værende af særlig værdi, ligesom lokale fuglefolk (DOF) har registreret en stor artsrigdom af fugle i området.

Ejeren af den i sagen omhandlede ejendom gjorde under forhandlingerne begrænsning af den offentlige adgang til projektområdet til et kardinalpunkt. Styrelsen havde kendskab til den verserende sag om vejen/stien, men ejeren havde ved fremvisning af luftfotos (fra 2002) overbevist styrelsen om, at retssagen ville blive afgjort til hans fordel. Styrelsen var ikke bekendt med byrettens dom af 4. januar 2010, da projektaftalen blev underskrevet den 26. januar 2010. Kommunen blev derfor ikke hørt forud for tinglysning af deklarationen den 20. oktober 2010.

Styrelsen anførte endvidere, at en af de helt store forhindringer for projektet var lodsejernes bekymring for, at det ville give anledning til krav om offentlig adgang langs Susåen. Det var derfor styrelsens strategi at erhverve arealer gennem jordfordelingen omkring Vrangstrup, hvor der kunne åbnes

helt op for den offentlige adgang, hvilket er lykkedes fuldt ud og er i overensstemmelse med anbefalinger fra DOF.

Naturstyrelsen har overfor kommunen beklaget sagsforløbet.

Det er styrelsen vurdering, at bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 55, stk. 3, er anvendt efter intentionen til at sikre et naturmæssigt værdifuldt område bedst muligt. Faglige anbefalinger gik på at finde strækninger i projektområdet med krop på, som blev holdt forstyrrelsesfrie. Det i sagen omhandlede projektareal, hvor adgangsforholdene er yderst ringe, udgør sammen med en naboejendom ca. 50 ha, og er efter styrelsens vurdering et naturmæssigt nøgleområde i projektet.

Det fremgår videre af sagen, at der den 17. december 2013 blev afholdt et møde mellem Naturstyrelsen, kommunen og Friluftsrådet. Friluftsrådet havde overfor kommunen foreslået, at der kunne meddeles tilladelse til at nedlægge markvejen mod etablering af en tilfredsstillende alternativ adgangsvej.

På mødet redegjorde styrelsen for, hvordan jordfordelingen i forbindelse med ådalsprojektet Mellemste Suså havde forbedret friluftsmulighederne med stiforløb nord for Vrangstrup samt åbning af et naturområde lige syd for E 20 ved Fjenneslev.

Styrelsen var betænkelig ved en genoptagelse af adgangssagen, da styrelsen ønsker at fastholde aftalen med den omhandlede ejer, og da en genoptagelse af sagen ville kunne give problemer i forbindelse med tilsvarende projekter i regionen.

Friluftsrådets forslag om nedlæggelse af markvejen på vilkår om etablering af en alternativ adgangsvej skulle signalere, at rådet ikke kan acceptere, at der indgås den slags "handler" med adgangsforbud i forbindelse med aftaler om naturgenopretning. Hertil kommer, at beboerne i området efter rådets opfattelse har et retskrav på, at Naturklagenævnets afgørelse og byrettens dom bliver håndhævet.

Kommunen har i afgørelsen anført, at man ikke har ønsket at presse på, for at få Naturstyrelsen til at ophæve deklARATIONEN, idet det er kommunens vurdering, at ådalsprojektet er vigtigere end offentlighedens færdsel ad markvejen gennem projektområdet. Kommunen har derfor besluttet at revurdere sagen.

Efter kommunens vurdering har den af Friluftsrådet foreslåede alternative vej en lavere rekreativ værdi, da der efter kommunens vurdering ikke herfra vil være de samme udsigter til Susåens slyngede forløb i bunden af ådalen som fra markvejen gennem projektområdet. Det er endvidere kommunens vurdering, at lokalbefolkningens færdsel ikke vil være tilstrækkelig til at opretholde en trampesti henover landbrugsjorden, hvor vegetationen sandsynligvis vil være mere kraftig og robust end på de vedvarende græsarealer i kanten af ådalen.

Kommunen har herefter meddelt tilladelse til at nedlægge vejen uden at stille vilkår om etablering af en alternativ vej.

Det er i *klagen* anført, at kommunen har forholdt sig yderst passivt til ejerens ulovlige handlinger. Kommunen kunne således, da de blev bekendt med opløjningen, have udstedt et standsningspåbud

samt med politiets hjælp have sikret en hurtig reetablering af markvejen. Kommunen foretog sig intet, men lod sagen trække i langdrag.

Uanset de trufne afgørelser om offentlighedens adgang ad markvejen har Naturstyrelsen foranlediget en deklaration tinglyst på ejendommen, hvorefter der ikke er offentlig adgang til det projektområde, som markvejen krydser.

Det fremgår af dagsordenen for Miljø- og Teknikudvalgets behandling af sagen, at Naturstyrelsen og kommunen har været bange for, at et for hårdt pres på lodsejerne kunne bringe naturgenopretningsprojektet for Susåen og andre steder i fare på grund af andre lodsejerreaktioner. Foreningen finder denne argumentation meget tvivlsom og tvivler på, om den holder i virkeligheden.

Kommunen og styrelsen har set helt bort fra Naturklagenævnets afgørelse og byrettens dom og har alene vægtet Naturstyrelsens relation til lodsejeren. Kommunen har dermed gjort sig skyldig i magtfordrejning forstået på den måde, at den i dens forvaltning har ladet sig motivere af usaglige hensyn eller har forfulgt usaglige mål.

Det fremhæves af såvel Naturstyrelsen som kommunen, at undersøgelser viser, at det område, som markvejen ligger i, er rasteområde for bl.a. havørn, glente og musvåge. Foreningen har hertil bemærket, at havørnen benytter et meget stort rasteområde. I så fald ville store dele af Sjælland skulle lukkes for offentlighedens adgang. Glenten er først og fremmest ådselsæder og raster i sin søgen efter ådsler over store områder – ikke mindst langs landevejene, hvor der er mange påkørte og døde dyr. Musvågen er Danmarks mest almindelige større rovfugl og hvis et område skulle lukkes på grund af dens fouragering, ville dette føre til at stort set hele landet ville blive ufarbar.

Kommunen kunne i den trufne afgørelse have stillet vilkår om etablering af en alternativ adgangsvej uden for det tinglyste deklarationsområde, hvilket kommunen har fravalgt.

Efter foreningens opfattelse er sagen så principiel, at den vil kunne skabe en uheldig præcedens for at usaglige hensyn vil påvirke forvaltningen af naturbeskyttelsesloven, hvorfor afgørelsen bør ændres til et afslag.

Kommunen har i anledning af klagen anført, at man først i efteråret 2010 blev gjort bekendt med, at ejeren havde frafaldet ankesagen. Kommunen indledte herefter lovliggørelsessagen.

Kommunen har afvist at have varetaget usaglige hensyn. Kommunen har vurderet, at gennemførelse af ådalsprojektet er vigtigere end offentlighedens adgang ad markvejen. Kommunen har dog alligevel været i dialog med Naturstyrelsen for at finde en løsning, men styrelsen har ikke anset det for realistisk at genåbne aftalen med ejendommens ejer.

Kommunen har således måttet forholde sig til en ny situation, hvor der var tinglyst et adgangsforbud på det areal, hvor markvejen havde sit forløb. Kommunen har ikke fundet grundlag for at forlange markvejen reetableret på arealet med adgangsforbud.

Kommunen kunne have valgt at stille vilkår om, at der skulle etableres en alternativ adgangsvej uden for det tinglyste område, men kommunen har anset det for tvivlsomt, om lokalbefolkningen kunne opretholde en trampesti på dyrkningsjorden. Derudover ville den alternative vej ikke have den sam-

me høje rekreative værdi, som den nu nedlagte markvej, hvorfra der var en fin udsigt udover Susåens slyngede forløb.

Efter kommunens opfattelse er der tale om et meget sjældent forekommende sammenfald med et naturgenopretningsprojekt og en verserede adgangssag, hvorfor afgørelsen efter kommunens opfattelse ikke findes at ville kunne skabe en uheldig præcedens.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget Natur- og Miljøklagenævnet 10 medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Pelle Andersen-Harild, Jeppe Brogård, Torben Hansen, Henrik Høegh, Iver Pedersen, Marianne Højgaard Pedersen, Peter Thysen og Henrik Waaben.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1, er veje og stier i det åbne land åbne for færdsel til fods og på cykel. Ejeren kan ved skiltning efter bestemmelsen i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis forbyde færdsel, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, må gennemgående veje og stier, veje og stier, der i øvrigt fører til de naturtyper, der er omfattet af lovens §§ 22-25, og veje og stier, der fører til særlige udsigtspunkter, kulturminde og lignende, tidligst nedlægges 4 uger efter, at ejeren har givet skriftlig meddelelse herom til kommunalbestyrelsen. Hvis ikke kommunen senest 4 uger fra modtagelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af vejens eller stiens rekreative betydning, kan nedlæggelse iværksættes, jf. § 26 a, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan efter § 26 a, stk. 3, træffe afgørelse om, at vejen eller stien ikke må nedlægges, såfremt vejen eller stien har væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder.

Bestemmelsen i 26 a blev indsat i naturbeskyttelsesloven ved lov nr. 454/2004, der trådte i kraft den 1. oktober 2004. Forud for denne dato kunne offentlighedens adgang på veje og stier lovligt hindres ved nedlæggelse af vejen.

Ved vurderingen af, om en vej eller sti har væsentlig betydning, lægges der ifølge lovbemærkningerne "ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen. Bedømmelsen heraf må bero på en konkret vurdering af den rekreative betydning, de alternative adgangsmuligheder og af de omstændigheder, der ligger til grund for ønsket om nedlæggelse."

Naturklagenævnet har i den truffede afgørelse af 23. april 2008 vurderet, at den i sagen omhandlede markvej har væsentlig rekreativ betydning, idet den giver offentligheden mulighed for at opleve Susåen på relativt tæt hold og muliggør en rundtur ad Hejreskovvej og ind ad markvejen tilbage til Alsted. Byretten i Næstved frifandt den 4. januar 2010 nævnet i den af ejendommens ejer anlagte retssag.

Ifølge den projektaftale, som ejeren af ejendommen har indgået med Naturstyrelsen som led i gennemførelse af ådalsprojektet Mellemste Suså, er der ikke adgang til området (og dermed ad den omhandlede markvej) uden forudgående aftale med ejeren.

Kommunen har på den baggrund genoptaget sagen om markvejen. Kommunen har vurderet, at projektet er vigtigere end markvejen gennem området, og har meddelt tilladelse til, at vejen kan nedlægges.

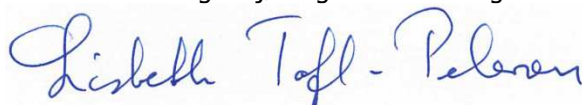
Det er fortsat Natur- og Miljøklagenævnets vurdering, at den omhandlede markvej har væsentlig rekreativ betydning.

Natur- og Miljøklagenævnet finder ikke, at Naturstyrelsens ønske om at fastholde den indgående aftale med ejeren af ejendommen kan indgå i vurderingen af vejens rekreative betydning og føre til et andet resultat. Nævnet finder heller ikke at hensynet til projektområdets særlige karakter, herunder dets fauna og dyreliv, kan tillægges særlig vægt ved vurderingen af vejens rekreative betydning.

Herefter ophæves Sorø Kommunes tilladelse af 15. april 2014 til nedlæggelse af den omhandlede markvej.

Det bemærkes, at det er muligt for ejeren at søge kommunen om etablering af en alternativ adgangsmulighed som grundlag for en ny ansøgning om at nedlægge markvejen.

På Natur- og Miljøklagenævnets vegne

Lisbeth Toft-Petersen
fuldmægtig

Afgørelsen er sendt pr. mail til:

Sorø Kommune, soeroekom@soroe.dk og hhje@soroe.dk – j.nr. 340-2014-17976

Naturstyrelsen, nst@nst.dk; josni@nst.dk og cje@nst.dk

DN Sorø, parnasvej36@gmail.com

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

og pr. brev til:

Skjold Henrik Wissing

Alstedvej 52 A

4173 Fjenneslev